

דף קע.

עין משפט א.

ח"מ סימן נא סעיף ז

ז. ח. שטר שנמסר בפני ב' עדים, גובין בו ^ז ממשעבדי, אע"פ שהם ^ע אינם התומים בו, ומ"מ אם נמצאו עדי חתימתו פסולים, ואפי' עד אחד מהם פסול, השטר ^ז פסול, אע"פ שנמסר בפני עדים כשרים, שהרי מזוייף מתוכו.

אה"ע סימן קל סעיף ו

ו. כל אלו שאמרנו פסול, אם יש כאן עדי מסירה, כשר.

אה"ע סימן קלג סעיף א

א. צריך שיהיו שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט, (ושימסור לה הגט בפני שניהם ביחד) (ב"י). וכן צריך להחתיים עליו עדים לכתחלה, אבל בדיעבד אם לא היו אלא עדי חתימה, ומסרו בינו לבינה, כשר. וכן אם היו עדי מסירה ולא היו בו עדי חתימה, כשר. וי"א שאם נודע שניתן לה בלא עדי מסירה, אע"פ שעדים התומים בו, פסול. ומיהו כשרואין אותו חתום, תולין שבודאי נמסר בעדי מסירה. הגה: וע"ל ריש סימן ק"ל דלוקחין כת אחת של עדים לחתימה ולמסירה, ולא שני כיתות.

עין משפט ב.

ח"מ סימן נא סעיף ג

ג. שטר שחתומים בו ב' עדים ^ז בלבד, ונמצא אחד מהם קרוב או פסול,

ס. גיטין פ"ו ע"א במשנה וכו"א דפסקו האמוראים כמותו דעדי מסירה כרתי. והש"ך הביא הרבה חולקים על דין זה דרק בגיטין אומרים עדי מסירה כרתי אבל בשאר שטרות שהם לראיה קימ"ל דעדי חתימה, וא"כ עכ"פ המוחזק יכול לומר קים לי. וצ"ע.
 ע. ולא דוקא הם, אלא כל שחתומים בו אין צריך עדי מסירה, סמ"ע ס"ק י"ד.
 פ. מ"מ אם עדי מסירה מעידין בע"פ בפני בי"ד מהני לענין עדות שבע"פ, אך אין ביה"ד יכולים לכתוב שטר עפ"ז, הואיל ולא עשה אותם שלוחים לכתוב, סמ"ע ס"ק י"ד.
 צ. דבב' עדים אנו אומרים שניהם ודאי חתמו להעיד ולא למילוי ולכבוד, אבל כשיש עדים רבים, אומרים שודאי הקרוב או הפסול חתם לכבוד ולמילוי. סמ"ע ס"ק ו' ועיין בש"ך.

אע"פ שיש שם עדי מסירה לשטר, הרי הוא **ק** כחרס. **ר** וי"א שדינו כשטר שאין חתום בו אלא עד אחד, והוא שלא ישבו לחתום ביחד, כי אז לכו"ע נתבטל גם עדות הכשר.

הו"מ סימן נא סעיף ז

עיין לעיל עין משפט א

אה"ע סימן קל סעיף יז

ז כג. גט שחתמו בו עדים פסולים, או אפי' עד אחד פסול ה"ז גט פסול. ואפי' שנמסר בעדי מסירה לא מהני שהרי מזוייף מתוכו **ש**.

עין משפט ג.

הו"מ סימן פה סעיף טו

טז טז. שניים האוחזים בשטר, **ה** המלוה אומר שלי הוא, והלוה אומר שלי הוא ופרעתיו וממני נפל, אם היה שטר שיכול לקיימו, זה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין וזה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות מחציין, **א** וישלם הלוה מחצה. ואם אינו יכול לקיימו, **ב** ישבע הלוה היסת שפרעו, **ג** וי"א דאם הוא מקויים ואוחזין בו שניהם בשווה, בתופס

ק. ואפי' כשטר בעד אחד לא הוי, כך נראה מדברי השו"ע וכתב הש"ך בס"ק ד' דיש לו דין של שטר בעד אחד לענין שבועה, אפי' לדעת הרמב"ם שהיא דעה ראשונה במחבר בסעיף ג'.

ר. דאמרינן רווחא שבק לחבריה דקשיש מיניה. וזו דעת הטור בשם בה"ג.

ש. מסנהדרין פ"ח ע"ב.

ת. והוצאתיו להפרע בו, והוא מברייאת דף ז' במציעא וכדברי ר"י שם, וכן כדברי ההלכות שלא חילק בין תופס לתורף.

א. ומה שהלוה משלם מחצה היינו שבאו שניהם אדוקים בשטר בפני בי"ד, ואחר כדי דיבור אמר הלוה פרוע, אבל אם תיכף כשבא לבי"ד אמר פרוע והיה ביד הלוה לקרוע השטר קודם בואו לביה"ד, נאמן במיגו שפרוע. נתיבות ס"ק ל"ח.

ומה שהלוה משלם מחצה היינו משוויו של חוב שבשטר, שיש שטר שאין יכול להוציא בו מיד הלוה כל הסך הכתוב בו, סמ"ע ס"ק מ"ט.

ב. דנאמן לומר פרוע במיגו דמזוייף. סמ"ע ס"ק מ'.

ג. סברא הראשונה כפי' רש"י ד"ה שטרא והסוגיא כרשב"ג וקימ"ל כרבי ואין נפ"מ היכן אוחזין. והי"א בטור ס"ל דאף לרבי אתי הסוגיא, דרק בדבר שמחזיקים ושזולתו יפסל השטר בזה חולקין, אבל במחזיקים בדבר שזולתו כשר השטר, בזה עדיף תורף מתופס, ועיין בריטב"א.

ועוד כתב הטור דאם יש כאן עדי מסירה נמצא דבין בתופס בין בתורף שניהם כשרים לגבות בו בלי עדי חתימה, וכל היתרון של התורף שיש בו עדי חתימה מהני רק אם ימותו

או בתורף, או ששניהם אוחזין בגליון אפי' כל התורף קרוב לאחד יותר מחבירו כל אחד ישבע שאין לו בו פחות מחציו, ויפרע לו חציו, אפי' אם יש בו נאמנות.

ואם אחד אוחז בתופס ואחד בתורף, האוחז בתורף נוטל יתרון הממון ששונה התורף על התופס, והשאר יחלקו בשוה ^ז בשבועה.

עין משפט ד. חו"מ סימן קלח סעיף א

א. שנים שהיו אוחזין בכלי אחד ^ה, או רוכבים על גבי בהמה, או אחד רוכב ^ו ואחד מנהיג, או יושבים ^ז בצד ערימה של חיטים בסימטא או בחצר של שניהם ^ח, וזה אומר כולה שלי והשני אומר כולה שלי כל אחד נשבע בנקיטת חפץ ^ט שיש לו בדבר הזה ^י ואין לו בו פחות מחציו

עדי מסירה או ילכו להם למדינת הים, ואז בכה"ג מחשבין עילוי התורף על התופס לענין זה, ובשאר יחלוקו בשבועה. נתיבות ס"ק ל"ט.

ד. כתב הש"ך בס"ק מ"ה דצ"ע אם מה שבידו נוטל בלא שבועה ורק על השאר שאין בידו נשבע שאין לו בו פחות מחציו, או שמא הכל בשבועה כמו בסי' קל"ח סעיף ג'. דאפשר בשטר שאני.

ה. משנה ריש מציעא ורמב"ם פ"ט מטוען הלכה ז'. ולא הזכיר טלית אלא כלי לפי שיש בטלית דינים רבים כמו שיתבארו בסמוך.

ו. וזו דעת הר"ף אבל להרא"ש רוכב לא קנה עד שינהיג ברגליו כמבואר בסי' קצ"ז סעיף ה' והרמ"א הסכים להר"ף והרמב"ם וע"כ סתם. סמ"ע ס"ק א'.

ז. כיון שסימטא זה מקום שראוי לקנותו ויושבים בצידה חשיב כאילו שניהם מוחזקים. אבל אם אין יושבים בצידה דינו כל מאן דאלים גבר כמו בארבא, בבתרא ל"ד ע"ב. סמ"ע ס"ק ב'.

וכתב הביאורים דבעינן יושבים בתוך ד' אמות לערימה, כיון דד' אמות קונות לו חשובין כמוחזקין אבל ביותר מד' אמות לא הוי מוחזק. וכל זה במציאה אבל במקח וממכר תלוי במחלוקת המבוארת בסי' ר' סעיף א' אם ד' אמות קונות.

ח. ואם הבית של אחד ולקח את חבירו אצלו בחינם לביתו וחלוקים על הנכסים שבבית הרי זה בחזקת המוחזק בבית, אבל אם השכיר הבית לאחר וחלוקים בעל הבית והשוכר על הנכסים הרי השוכר מוחזק כמו בעל הבית שג"כ גר באותו בית ויחלוקו.

וה"ה דבר הפקר שנכנס לבית וחלוקים עליו השוכר והמשכיר יחלוקו והוא ששניהם גרים בבית. כ"כ בנתיבות ס"ק ג' בחידושים ודלא כהסמ"ע שמחלק בס"ק ד' בין נכסים שבבית לדבר הפקר.

ט. כך הלשון ברמב"ם וע"כ הסמ"ע הוסיף בשו"ע "בנקיטת חפץ".

י. ובשבועה בצורה זו אין חשש רמאות, ואנו שמשביעין אותו על דעת המקום ועל דעת בי"ד אין חשש רמאות, וע"כ הרמב"ם והטור לא כתבו שישבע ג"כ שיש לו בה כיון שמשביעין אותו על דעת בי"ד אין חשש רמאות. סמ"ע ס"ק ה'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ויחלוקו ב.

אם אחד אמר לחבירו השבע ל וטול כולו שומעין לו, ואם גם השני אינו רוצה לישבע חולקין בלא שבועה.

* שנים חלוקים על גג ביתם מ וכל אחד אומר כולה שלי הרי כאילו שניהם תופסים בו וחולקין.

עין משפט ה. חו"מ סימן פה סעיף טו
עיין לעיל עין משפט ג

עין משפט ו. חו"מ סימן ע סעיף א

א. אסור להלוות ב בלא עדים, ס אפי' לתלמיד חכם אלא אם הלוהו על המשכון, והמלוה בשטר ע משובח יותר.

א. ב. המלוה את חבירו בעדים, פ בלא קנין ובלא שטר אין צריך לפורעו

ב. ואפי' במקום שודאי אחד מהם רמאי, כגון שכל אחד אומר אני ארגתי כולה, כיון שהחלוקה יכולה להיות אמת. סמ"ע ס"ק ו'.

ל. פירוש כיון שעליך לישבע שאין לך בה פחות מחציה, השבע בנקיטת חפץ מצד גילגול שכולה שלך. אבל בלי שיאמר לו כך אינו יכול להפך עליו, דרק היסת יכול להפך עליו כמ"ש בסי' פ"ז סעיף י"א וי"ב. ש"ך ס"ק ג'.

מ. והיינו שהגג נסמך מצד אחד על כותל של אחד ומצד שני נסמך על כותלו של השני, ומתחתיו יש רשות הרבים שאין חזקה לאף אחד יותר מחבירו. סמ"ע ס"ק ז'.

נ. והמלוה בלא עדים עובר משום לפני עיוור וגורם קללה לעצמו. והוא ממציעא ע"ה והקללה שחביריו של המלוה יאמרו שתובע מה שאינו חייב לו ויקללוהו. סמ"ע ס"ק א' וש"ך.

ס. והגם שת"ח מסתמא לא יכפור מ"מ חוששין שמא מחמת טרדת לימודו ישכח כ"כ בסמ"ע ס"ק ב'.

ע. לפי שזוכר בו סכום ההלוואה משא"כ במשכון, וא"כ ה"ה לכתב יד, ובמהרשד"ם כתב דוקא שטר ולא כתב יד, כ"כ הש"ך בס"ק ב'. ולפ"ז מה שסומכים היום לכתוב בכת"י ולפעמים גם בלי זה צ"ל אולי שהמלוה גומר בדעתו שאם יכפור לו הוא מוחל לו על ההלוואה ולא יהיה לו עליו שום תרעומת כלל. אולם בשו"ת יבי"א ח"ז חו"מ סי' ז' כתב שמה שנהגו להלוות כסף לחבריהם בלא עדים אין להם על מה שיסמוכו עיי"ש.

פ. דאם קיבל בקנין הוי כשטר דכל קנין לכתובה עומד ואינו יכול לטעון פרעתי אלא בעדים. כ"כ הב"י בשם התרומות, והמרדכי בפ"ק דכתובות, וי"ח דנאמן לומר פרעתי גם בקנין בלא שטר. והש"ך פסק כדעת המחבר דאינו נאמן לומר פרעתי נגד עדי קנין.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בעדים אלא נאמן בשבועת היסת לומר לו **ז** פרעתוך.

עין משפט ז.

ח"מ סימן ע סעיף ב

ב ג. אמר הלוה פרעתוך בפני פלוני ופלוני, אומרים לו הביאם **ק** והפטר שצריך לברר דבריו, ואם לא באו או באו והכחישוהו ואמרו לא היו דברים מעולם, ישבע הלוה היסת ויפטר. ואם הלוה אמר הזמנתי פלוני ופלוני לעדים כשפרעתוך, ובאו והכחישוהו **ר** חייב לשלם.

* וי"א דאין חילוק בין אמר הזמנתי לעדים על הפירעון או בפני עדים סתם, ובאו והכחישוהו חייב לשלם. אלא שאם **ש** לא יוכל להביא העדים א"צ לברר דבריו.

דף קע:

עין משפט א.

ח"מ סימן קמ סעיף ד

ד ה. טען שמעון שיש לו שטר שמכרה או נתנה לו ראובן, וגם שיש לו עדים שהחזיק בה שלוש שנים אומרים לו קיים שטרך **ה**, אם יכול

ז. והוא משבועות מ"א ע"ב ובתרא ק"ע ע"א, וכך פסקו התוס' שם והרי"ף והרא"ש, והרמב"ם בריש פ' י"א.

וכל מקום שנאמן לומר פרעתי נאמן לומר מחלת לי, אע"פ שהמחילה טענה גרועה היא, כ"כ המרדכי בפ' השותפין והרמ"א.

ק. היינו אפי' משבועת היסת כמ"ש הרמב"ם פ"ו מהלכות טוען ונטען.

ר. טור בשם הרמ"ה והב"י כתב שכך נראה דעת הרמב"ם.

ש. ולא דוקא הלכו למד"ה או מתו אלא כל שיש טירחא להביאם אין צורך להביאם אלא נשבע ונפטר, אלא לכתחילה אומרים לו להביאם סמ"ע ס"ק י'.

ת. מבתרא קס"ט בפלוגתא דרבי ורשב"ג וכאוקימתא בברייתא שם בדף ק"ע ע"א דבצריך לברר פליגי, והלכתא כרבי ואף רבי לא אמר אלא לברר אמיתת הדברים ולהעמיד על האמת. ואם היה אומר שטר היה בידי ואבדתי מהני החזקה אבל כשאומר שטר בידי הרי בידו שטר ולא דמי לסי' ע' סעיף ב' באמר פרעתוך בפני פלוני ופלוני דצריך להביא ג"כ העדים ואם לא באו נשבע היסת ונפטר דשם כיון שאין צריך לפורעו בעדים אלא לכתחילה אומרים לו לברר כדי שלא יצטרך לישבע.

ובאהע"ז סי' ז' סעיף ז' בשבויה שאמרה טהורה אני ויש לי עדים, דא"צ להמתין על העדים,

לקיימו מוטב ואם א"א לקיימו כגון שהלכו העדים למדינת הים או מתו ואין מי שמכיר חתימתן, סומכין על עדי חזקה וישבע היסת שלקחה. אבל אם העדים של שטר המכירה ישנם לא תועיל לו החזקה וצריך להביא העדים.

עין משפט ב.

ח"מ סימן ע סעיף ב

עיי' לעיל דף קע. עין משפט ז

עין משפט ג.

ח"מ סימן נד סעיף א

א. מי שפרע מקצת א חובו שבשטר, המלוה יכול לכתוב שובר על החלק שנתקבל, או אם רצה ב"ד יעשו לו שטר ממה שנשאר חייב, ויכתבו ב מזמן הראשון. אבל העדים ג אינם יכולים לכתוב שטר מזמן הראשון אפי' מרצון הלוה ד, אבל מזמן הפרעון יכולים גם העדים לכתוב לו שטר על השאר מרצון הלוה.

שם משום דבשבויה הקילו. סמ"ע ס"ק ד'.

א. בתרא ק"ע ע"ב. וכאן איירי בהגיע זמן הפרעון, וע"כ הבחירה ביד המלוה ולא יכול לומר הלוה שובר אני לא רוצה שאני אצטרך לשומרו, ש"ך ס"ק א'. ואין הלוה יכול לומר שיכתוב הפרעון ע"ג השטר, ואם השטר על ב' זמנים ופרע בזמן פלוני שקבע חלק בשטר, בזה צריך המלוה לכתוב ע"ג השטר, או להחליף לו השטר. כ"כ הש"ך.

ב. ובי"ד יכולים לכתוב מזמן הראשון ואין נראה כמוקדם דבי"ד אלימי להפקיע ממון, ואע"פ דמן הדין אין כוחו של שטר לטרוף בו אלא מיום שנכתב בו, שם בגמ' בתרא וברשב"ם דף קע"א.

ג. כיון שעשו שליחותם אינם יכולים לחזור ולעשות עוד פעם השליחות, ואע"פ שלדעת רוב הפוסקים והמחבר ס"ל דאם זוכרים העדים זמן הקנין כותבים בשטר אותו הזמן אפי' אם זמן כתיבתו הוא מאוחר כמבואר בסי' ל"ט ובסי' מג', מ"מ כאן בעדים שיכתבו עתה שטר חדש מזמן הראשון אחרי שכתבו כבר שטר יהיה נראה כמוקדם ואסור, ובי"ד שאני.

ד. כ"כ הש"ך ובלא רצון הלוה אסור אפי' מזמן הפרעון. ונתיבות ס"ק א'.